СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLII. Ч. 77. Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 2 квітня, 1934. VOL. XLII. No. 77. Jersey City, N. J., Monday, April 2, 1934. THREE CENTS

УРЯД ЗА СКОРЕ ПОЛАГОДЖУВАННЯ СТРАЙКІВ

ВАШИНҐТОН. — Ґенерал Джансон видав приказ утворити ради промислових відносин, які мають скоро полагоджувати страйки робітників. Ради мають бути подібні до ради в промислі мягкого вугля або в ткацькім промислі. Ці ради мають представників робітників і підприємців та безпартійного предсідника.

Заки рада видасть заяву в справі якогось страйку або спору, вона має теж питатись поради опінії консументів, для збереження інтересів котрих будуть створені окремі ради консументів. Ради консументів і робітників не будуть брати участи в нарадах промислових рад, але будуть мати доступ до протоколів нарад ради та будуть мати право являтися на радах, щоби дати свою опінію.

ЗМЕНШУЮТЬ ДОПОМОГОВІ РОБОТИ.

НЮ ЙОРК. — Міська „адміністрація горожанських робіт" перестала існувати, а з тим 25,000 до 30,000 занятих нею робітників стратили заняття.

Всього тільки 4,000 робітників мають далі працювати, щоби діставати допомогу. Заплату нефахових робітників знижено до 12 долярів.

Через закриття робіт цим бюром у цілому краю стратили роботи коло 2 міліони осіб.

ЗАЛІЗНИЧИЙ СПІР ВІДОСЛАНО ДО ПРЕЗИДЕНТА.

ВАШИНГТОН.—Істмен, координатор залізниць, заявив, що він не може вирішити спору за заплату між залізничими робітниками й залізничими зарядами та що він віддає справу до вирішення президентови Рузвелтови.

Президент возьме справу під розвагу зараз по своїм повороті з великодніх ферій. На день 9-го квітня замовлено конференції спорячих сторін у президента.

ПІДВИЩАЮТЬ ЗАПЛАТУ РОБІТНИКАМ.

ВАШИНГТОН. — Ґенеральна Електрична Компанія заповіла підвишку заплати своїм робітникам на 10 процентів. Має вона коло 40,000 робітників. Ця підвишка має коштувати підприємство до півчверта міліона долярів.

Таку саму підвишку заповідає заряд підприємства Юнайтед Стейтс Стіл Корпорейшен.

За обчисленнями уряду, разом коло 230,000 робітників дістануть підвишку заплати в ріжних промислах краю.

ВЛАСНИКИ КОПАЛЕНЬ МЯГКОГО ВУГЛЯ НЕВДОВОЛЕНІ.

ВАШИНҐТОН. — На заклик уряду зїхалися сюди представники власників копалень мягкого вугля з усеї Америки, щоби підписати вироблену недавно угоду цих власників з майнерами.

Декотрі власники з Вест Вірджінії, Кентокі й Тенесі не хочуть підписати угоди. Вони наймають коло 50,000 робітників, а ті власники, що готові підписати угоду, наймають коло 300,000 робітників.

СТРАЙК ШОФЕРІВ ТАКСІВОК ЗБЛИЖАЄТЬСЯ ДО КІНЦЯ?

НЮ ЙОРК. — Представники компаній таксівок кажуть, що страйк шоферів таксівок уже зближається до кінця, бо, мовляв 80 до 85 процентів страйкуючих шоферів вернулися вже до роботи й рух таксівок у місті вже майже нормальний.

Перед мейоровим комітетом ще далі ведуться переговори між представниками робітників і власників таксівок. Сильні відділи поліції стережуть ратуша, довкола котрого збирається велика юрба страйкарів і симпатиків.

ЩЕ ОДНА ДЕМОНСТРАЦІЯ ЧЕРЕЗ „НАЦІС".

КЕЙМБРІДЖ (Масечусетс). — Жиди-студенти Гарвардського університету орґанізують протест проти запрошення Ернста Ганфштенґеля, одного з головних адютантів Гітлера, на врочисте закінчення шкільного року в цьому університеті.

Заряд університету заявляе, що Ганфштенґелеви вислано запрошення як колишньому студентови цього університету, а як такому, йому ніхто не може відмовити права бути на врочистости закінчення шкільного року.

Орґан студентів заявляється проти протесту Жидів як проти чисто політичного кроку. Студентський орґан радить протестуючим студентам іти в хвості паради та приглядатися врочистости крізь дірки від ключів. Орґан називае Ганфштенґеля „Ганфі", як його, видно, прозивано тоді, коли він був студентом.

ХОЧУТЬ СКОРО ПОКІНЧИТИ З ЧУТКАМИ ВІРТА.

ВАШИНГТОН. — Демократична більшість, яка заявилася за слідство в справі сензаційних заяв д-ра Вірта, супереінтендента шкіл в Індіяні, хоче якнайскоршого покінчення цього слідства, щоби показати, що закид, буцімто край іде до комуністичної диктатури, не може бути трактований серіозно. Рейні, предсідник палати послів конґресу, каже що закиди Вірта виглядають щораз глупіші з кождим днем.

ЮВИЛЕЙ У. Н. СОЮЗА ЦЕ НЕ ПАРАДА. ЦЕ НЕ ПУСТИЙ ЗВУК І НЕ ШУМНА ФРАЗА. ЦЕ ПОШАНА СОЮЗОВИХ КАМЕНЯРІВ. ТОМУ ГІДНО СВЯТКУЄ ЮВИЛЕЙ У. Н. СОЮЗА ТОЙ, ХТО СТУПАЄ СЛІДАМИ ТИХ КАМЕНЯРІВ. І ТОМУ НЕ МОЖЕ БУТИ СОЮЗОВОГО ЮВИЛЕЙНОГО СВЯТА БЕЗ ПРИДБАННЯ ДЛЯ СОЮЗА НОВИХ ПРИКЛОННИКІВ: НОВИХ ЧЛЕНИЦЬ І ЧЛЕНІВ. БО СВЯТКУВАТИ ЮВИЛЕЙ У. Н. СОЮЗА — ЗНАЧИТЬ ПРИДБАТИ НОВИХ НОСІЇВ БЛАГОРОДНОЇ СОЮЗОВОЇ ІДЕЇ.

ЗАПОВІДАЮТЬ, ЩО ХЕМІЯ ВИХОВАЄ „НАДЧОЛОВІКА".

Марстон Т. Боґерт, професор хемії в Колюмбійськім університеті, заявив у своїй промові перед конґресом хеміків у Ст. Пітерсбурґ, Флорида, що хемія незадовго виховае цілу расу „надлюдей", себто незвичайно розвинених людей, котрі будуть робити як буденну річ такі річи, які нині тільки найбільше виімкові люди можуть робити. Стане це можливим на основі розслідів, які вже нині хеміки роблять над звязком між хемікаліями та діланням желез у людськім тілі.

МАНЯК ПОДУШИВ СВОЇХ СИНІВ.

На судовім переслуханню у місті Сіетл, Вашинґтон, 43-літній Оскар Гестнес заявив, що він задушив своїх двох синів, бо так Бог сказав йому зробити... Він твердить що Бог сказав йому, що його сини, 9-літній Джані і 5-літній Генрі, мають злого духа в собі, отже їх треба було знищити... Очевидна річ, що в Оскаровій голові щось „попсулося".

ЗНАЙШЛИ БОЧКУ ГРОШЕЙ.

В Швайцарії викопали з землі бочку дукатів з часів давнього римського цісарства, то. є. менше-більше з тих часів, коли народився Ісус Христос.

ЇХАВ 400 МИЛЬ КОНЕМ.

13-літній Норман Каза був на фармі в свого дядька, що жиє в місцевости Виллов Бонч, у Саскачевані. Ще 13. листопада він поїхав старою кониною за коровами і не вернувся. Його віднайшла поліція аж 23. січня у місцевости Летеліє в Манітобі. Значить, він проїхав вже 400 миль у напрямі дому своїх родичів, що жиють у місті Виндзор, в Онтеріо. Дальше на схід поїде Норман поїздом. До сього часу молодий відважний їздець скривався під імям Роналд Ренвіл.

АБДИКУВАЛА САМОЗВАНЧА ЦІСАРЕВА.

Серед островів Ґаляпаґос знаходиться також маленький острівець під назвою остров Чарлза. Давно цей острівець був місцем заслання републики Еквадор. Від кількох місяців на тому острові жила також австрійська баронеса Буземе де Ваґнер. Вона була надала сама собі титул цісаревої. Коли на остров 23. січня приїхали еквадорські урядники, щоби її арештувати й забрати з собою, вона заявила, що не має вже ніяких претенсій до цісарського престола й просила, щоби лишили її в спокою.

NRA MEMBER U.S. WE DO OUR PART

НЕ МОЖНА БРАТИ БАТЬКОВОГО АВТА.

У місті Брендон, Манітоба, суддя Смит наложив $150 кари на Теодора Бондза за те, що він взяв на кілька днів батькове авто без дозволу. Разом з коштами Теодор Бондз має заплатити $187 і 50 центів. Він взяв був авто свого батька з ґаражу й поїхав ним до Вінніпеґу. Поліція Вінніпеґу відпровадила його назад до Брендону й віддала в руки місцевої поліції. Суддя Смит заявив, що нехай цей випадок буде наукою для інших синів, що батьковим автом не можна їздити без дозволу батька. Це відноситься також до інших людей, які часто послуговуються річами своїх знайомих та свояків, наче своїми власними.

ЗГИНУВ ВІД КОПИТА КОНЯ.

У Дженерал шпиталю у Вінніпеґу помер 16-літній хлопець, Едвард Шнедер, з Сен Жан Батіст у Манітобі. Його копнув кінь у чоло. Поїзд, на якому поранений Едвард знаходився, спізнився через заверюху дві години. Хлопцеви вже запізно було давати раду, коли доставлено його до шпиталю. Отже він помер, можна сказати, через заверюху. Кінь копнув його підчас їзди на санях. Едвард нахилився задалеко вперед з саней, щоби підігнати коня батогом. Кінь несподівано скочив вперед і копнув його прямо в чоло.

СТРАШНІ НАСЛІДКИ.

Невпорядкованість земельних справ, брак українських культурно-освітніх орґанізацій і низький рівень культури на північно-західніх землях дають страшні наслідки. Ось приклад: У селі Яськовичах на Лунинеччині посварилися за маеток брати Лазар, Ярема й Андрій Бартоші. Лазар, на якого напали брати, схопив сокиру й одним махом убив Ярему, а Андрій вирвав сокиру й розпанахав йому голову.

БУРХЛИВА ДИСКУСІЯ ПІСЛЯ ВІДЧИТУ ПРО ПОЛЬЩУ.

В Інституті для Східньої Европи в Римі виголосила д-р Ванда Вибовська де Андреа прелєкцію про відбудову повоєнної Польщі. Прелеґентка спинилась довше біля справи державних кордонів, уважаючи, що вони опоясують національну польську територію, а потім обговорила історію кріпнення державної польської влади до сьогоднішніх часів. В дискусії виявилося, що не всі слухачі поділяють думки п. Вибовської. Зокрема Українці і Литовці оспорювали дуже міцно її погляди. Очевидно, що прелеґентці прийшли з помічю присутні на салі Поляки, які старалися відбити закиди противників.

ЛЄНІН НЕ БУВ ЛЄНІН?

Празький аґрарний „Вечер" приніс здогад, нібито Лєнін не був Лєніном, бо справжній Володимир Іліч Улянов умер на еміґрації в Швайцарії. Його папери забрав якийсь Цедерблюм, що свого часу був засуджений на примусові роботи в ленських копальнях. Був, мовляв, дуже подібний до Лєніна тай це вможливило йому „пімститися на Росії за те, що натерпівся в копальнях".

ЯЙЦЕ В ЯЙЦІ.

Коли пані А. Овсяник, що жиє в домі ч. 432 на Синклейр улиці у Вінніпеґу, розбила яйце, з нього випало друге, менше яйце. Менше яйце також має на собі тверду шкаралупу. Що в ньому знаходиться, ще не відомо, бо віддано його на виставу в крамниці.

ПОШЕСТИ НА ВОЛИНІ Й НА ПОЛІССІ.

В останнім часі завважується значний зріст пошестей на північно-західніх українських землях, а особливо на Поліссі. Пошести мають безпосередній звязок з безробіттям по містах і нуждою по селах. У поліському воєвідстві дальше шириться плямистий тиф. Населення боїться шпиталів, у яких балакають незрозумілою для нього мовою, і скривае хорих. Українські культурно-освітні орґанізації або не допущені або зачинені, і нема кому освідомити селянські маси та підняти їхню культуру.

МОНГОЛЬСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ У МАНДЖУРІЇ.

Манджурський уряд постановив перемінити Російську Вищу Школу у Харбіні на монгольський університет. Цей університет буде мати характер державного університету. Прийме він на 3 роки сто студентів безплатно.

НАСТРОЇ НАД ЗБРУЧЕМ

ЛЬВІВ. — „Новий Час" подає: „Над берегом Збруча густо розставлена большевицька сторожа. Самі Москалі та Сибіряки. Українця не дадуть сторожити над Збруч. Ануж часом змилосердиться і випустить з того пекла заголодженого, обдертого українського мужика. А всетаки втікають... Ненависть до комунізму по цім боці кордону піддержують у великій мірі втікачі з СССР. З чорними як земля, запалими лицями, з горіючими напів божевільними очима від голоду, терпіння та знущань, цілковито обезсилені, босі, у лахміттю, крізь яке видно вистаючі кости та суху жовту шкіру, ці втікачі більше подібні до мерців, які повставали з домовин, ніж до живих людей. А майже всі вони були колись господарями, хоч і не багатими, але й не бідними. Усе це люди, котрі мали 10—15 морґові господарства, а котрих радвлада записала в „кулаки", або „середняки", наложила всякі податки, додатки, оплати і т. д., яких вони не були всилі покрити і тому продали ввесь цілорічний збір, не лишаючи нічого для себе. А заплатити мусіли, бо в противному разі чекала їх „стенка", тюрма, Сибір, Соловки. В одчаю, не зважаючи на смерть з рук вартових чекістів, покидають свою прадідівську землю та втікають у світ за очі, забираючи з собою як найдорожчий скарб кілька грудок рідної землі. Ті втікачі є наглядним доказом большевицького раю, тому, хоч були колись у прикордонних селах прихильники комунізму, то й ті на вид такого людського горя та нужди, стали його ворогами".

ЩЕДРА ДОПОМОГА РІДНІЙ ШКОЛІ.

ЛЬВІВ. — Митрополичий Ординаріят Львівської Архиепархії прийшов „Рідній Школі" з дуже поважною допомогою в квоті 20,000 злотих. З цього 10 тисяч зложив як беззворотну жертву, а 10 тисяч на безпроцентову позичку Рідній Школі. Допомогу цю вважають гідним прикладом, як треба ставитися до конечних потреб загально-народньої, культурно-освітньої установи, якою саме є Рідна Школа.

ІНВАЛІДСЬКІ РЕНТИ ДЛЯ УКРАЇНЦІВ.

ВАРШАВА (Польща). — В ч. 18. „Вістника державних законів" поміщено виконний розпорядок про інвалідське обезпечення. Розпорядок торкається інвалідів Українців, що втратили на здоровлі наслідком участи в українських відділах, що боролися з польськими відділами в часі від 1 листопада 1918 року до 1 червня 1919.

ЮВИЛЕЙ ТОВАРИСТВА УКРАЇНСЬКИХ РЕМІСНИКІВ.

ЛЬВІВ. — Товариство українських ремісників, промисловців і торговців „Зоря" у Львові святкує 50-літній ювилей свого заложення. Товариство це положило величезні заслуги при орґанізуванню українського міщанства у Львові та в здержанню його від винародовлення.

СЕРГІЙ ЄФРЕМІВ ЖИЄ.

ПРАГА (Чехословаччина).—„Український Тиждень" подає, що довідався з певного жерела, що відомий український письменник Сергій Єфремів живий, але перебуває в одній зі совітських тюрем.

ПАНАХИДА ПО ШЕВЧЕНКОВИ У ЛЬВОВІ.

ЛЬВІВ. — Заходами львівського відділу Українського Центрального Комітету відслужено дня 11 березня у православній церкві при вул. Францішканській панахиду по Тарасови Шевченкови. До панахиди станули три священики під проводом настоятеля парохії. Церква була виповнена вщерть українськими старшими громадянами і молодю. Були приявні представники майже всіх наших центральних установ і преси. Прегарно співав мішаний хор під проводом відомого діріґента Дмитра Котка. Панахиду відслужено в церковно-славянській мові з українською вимовою.

ПОМЕР КООПЕРАТОР І БУВШИЙ СТРІЛЕЦЬ.

ЛЬВІВ. — Помер Володимир Кипріян, ентузіяст кооперативної ідеольоґії, ревізор Ревізійного Союза Українських Кооператив у Львові. Це бувший український Січовий Стрілець ще з 1914 року, котрий перебув теж долю і недолю з українською армією по розвалі Австрії, в її боротьбі проти Польщі і Москви.

ХТО МОЖЕ БУТИ ГРОМАДСЬКИМ ПИСАРЕМ?

ВАРШАВА. — Міністерство внутрішніх справ оголосило кваліфікації, яких вимагатимуть від кандидатів на громадських писарів. По 1936 році кандидати ті мусітимуть мати ґімназійну освіту, або здати заступчий іспит.

ПРОТИ ВОРОГІВ В КООПЕРАЦІЇ.

ЛЬВІВ. — Переводиться „чистка" українських кооператив. Замикається ті, що не сплачують довгів. Кооперативам наказано припинити борговання товару.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.

Акдреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

СОРОК-ЛІТНІЙ ЮВИЛЕЙ У. Н. СОЮЗА -

ЮВИЛЕЙ ДЛЯ ПРАЦІ, А НЕ ДЛЯ ПАРАДИ

У відозві в справі 40-літнього ювилею У. Н. Союза виразно підкреслено, що це є Ювилей Праці. Ціль того ювилею: познайомити старе й молоде покоління нашої іміґрації з досягненнями нашої орґанізації, з її працею і з її плянами.

Ювилей У. Н. Союза це не ювилей від паради. На влаштовується його на те, щоби тільки збутися накиненого обовязку. А якби де так було, то краще його взагалі не святкувати. Бо розуміти ідеї У. Н. Союза, ідеї Союзових основоположників, значить братися самому за дальшу працю для добра У. Н. Союза.

З того, що досі дійшло до нас про заходи біля влаштовування ювилейний свят по громадах, не можна виробити собі цілком ясного погляду щодо успішности тих свят. Та одно впадає в очі: всюди говорять про свято, вибирнють комітет, назначують день концерту, обіду, забави і т. п., а нічого не говорять про заходи, який з того всього буде прибуток до Союза, скільки він дістане нових членів.

Тому ми змушені завчасу звернути увагу Ювилейним Комітетам по громадах, що найбільше старань треба їм приложити до того, щоб У. Н. Союз дістав якнайбільше нових членів. Ювилей У. Н. Союза, відсвяткований з найбільшими парадами, промовами й обідами, не є дійсним Ювилеєм Праці. Не для пустої реклями і не для обідів та балів влаштовуємо цей ювилей, в якім шануємо память Союзових каменярів. Бо їх можемо гідно пошанувати тільки тоді, коли їх ідею, себто їхній і наш У. Н. Союз скріпимо новими, молодими силами.

Ми радо, дуже радо, міститимемо звіти, і то найщирші, про таку Ювилейну Союзову Кампанію, яка менше говорить про дрібні справи, а зате ставить на першім місці працю. А ту працю знаменує в нас головно одно: скільки придбано нових членів У. Н. Союзови?

Без такого позитивного звіту і висліду усяке Ювилейне Свято, хочби не знати яке парадне, буде пустим звуком. Союз не побудовано на гарних фразах, а на щирій, мозольній і завзятій праці, повній посвяти. Тому й 40-літній ювилей Союза не може бути лише гарним поривом. Він мусить скріпити силу нашої орґанізації, щоби вона могла з подвійною силою служити далі нашим ідеалам. Тому пишіть про ювилейні свята, наради, дискусії, обіди і паради, але при тім памятайте, що все те без придбання нових членів У. Н. Союзови є мало вартним. Тому звертаймо меншу увагу на паради, а більшу на реальну працю, на придбання нових членів до У. Н. Союза.

О. С.

МИ І СОЦІЯЛ-ДЕМОКРАТИ

В цілім світі йде погром соціял-демократії. Спершу розгромлено її в Італії (передтим на Угорщині), потім у Німеччині, нарешті в Австрії. Тепер зачинається проти неї похід національних сил у Франції. В Еспанії розвязали соціялістичні орґанізації (в революційній, републиканській Еспанії!), а тепер читаємо в чеській пресі, що всі національні партії обєднуються в бльок — з метою спаралїжувати впливи соціяльної демократії в Ч. С. Р. і повалити її при найближчих виборах.

Про що йде? Звідки цей вітер?

Сторонники соціялізму нарікають на „фашистівську реакцію", якій треба завдячувати отой похід проти соціялізму.

Добре. Але звідки та „фашистівська **реакція"?** Отже власне це **є реакція,** але в іншім сенсі. Це є не політичне назадництво, лише відпір, **реаґування** здорових сил нації проти страшного фальшу, який обсервуємо в цілій Европі: **проти слабшого або тіснішого союза соціялізму з комунізмом.**

Ось тут і „закопано собаку". В Росії соціялісти перекинулися в табор большевизму, в Італії тихцем попирали комунізм, таксамо в Німеччині. Тепер у Франції на останній конференції S. F. I. O. (Section française de l'Internationale Ourlere), як зве себе соціялістична партія Блюма, Жида-міліонера у Франції, проголошено йти рука в руку з комуністами. В Австрії соціялісти давно робили спільну роботу з комуністами, а большевикам, у своїй пресі, величезну рекляму.

Ось чому й похід проти соціялізму. Ось чому цей похід почався і в Галичині. Ось чому назва „соціяліст" зненавиджена й на Великій Україні.

Інакше й бути не може. Партія, яка кооперує з комунізмом, котрий усі народи, по волі чи неволі, хоче запрягти в ярмо Москви, мусить стрінутися з опозицією і в нас.

Соціялізм і комунізм по одній стороні барикади, націоналісти — по другій. **Третього нема!**

СПІЛЬНИМИ ЗУСИЛЯМИ.

Величаве Шевченківське Свято у Празі.

Після довгих років вшанувала кольонія української еміґрації в Празі Шевченківські роковини знов одним спільним святом. А то бувало останніми роками, що кожна орґанізація української еміґрації в в Празі обходила Шевченківські роковини окремо. Одні концертами, інші т. зв. академіями, а ще інші лише товариськими сходинами в якімсь празькім ресторані. Залежало це від того, яка була матеріяльна спроможність цих орґанізацій чи уґруповань і в якому святі погодилися взяти участь чи то хор, чи поодинокі наші артисти співаки, музики, чи декляматори. А що цих орґанізацій і уґруповань між празькою українською еміґрацією доволі, то **бувало часто й таке, що одного й того самого навіть дня відбувалися в Празі два, три, а то й більше Шевченківських свят водночас. Там „петлюрівське", там „гетьманське", там знову „націоналістичне", а там ще якесь інше** і т. д. і т. д. І йдеш бувало цього дня вечором вулицями Праги та бачиш: йдуть гуртки Українців на Шевченківські поминки, але йдуть у ріжні сторони, стрічаються по дорозі, а в кожного в очах так ніби й читаєш: „А ти куди? Побачимо, де буде більше". Ишло т. зв. міряння сил. А **бувало часто й таке, що десь якась орґанізація, бачучи, що вже ріжні інші орґанізації і ґрупи „влаштували" Шевченківське свято, постановляла за всяку ціну влаштувати його й собі, не дивлячись на те, чи має для цього потрібні сили й чи час на це вже годиться.** Тому можна було неразь бачити в Празі й таке, що Шевченківські роковини святкували аж у травні, або і з' початком червня. Всі шанували память народнього Пророка, але всім якось тяжко було знайти хочби для цього спільну мову і хочби в цей день створити одну велику сімю. Сталося це знову аж цього року.

В суботу, дня 10 березня, відбувся в Празі великий святочний концерт в память 120-тої річниці народження і 73-тої річниці смерти Тараса Шевченка. Концерт влаштували Товариство української пісні, Український Хор і українькі інституції та орґанізації в числі 42.

Концерт відбувся у великій салі „Радіо". Саля була виповнена по береги. Між присутніми було теж багато Чехів, головно з музичного світа і з преси.

Ми давно вже відвикли бачити в Празі разом таку велику українську громаду. І особливі думки зроджувалися у нас, коли ми дивилися на два перші ряди крісел, в яких сиділи побіч себе представники наших високих шкіл, наукових, культурних та громадських установ та орґанізацій. Дивилися ми на всіх тих поважних наших громадян, з яких кожний має свої заслуги для українського народу й головою пробігали нам тяжкі думи: про недавнє минуле, про наше теперішнє народнє лихоліття, про сучасне загально-світове політичне положення, про наше розбиття і нашу розпорошеність, а далі вже пішли і мрії в майбутнє... обєднання і консолідація всіх сил... Конґрес... Шевченківське свято не лиш у великій, але й вольній сімї... А може нинішнє свято це щасливий початок?...

Програма концерту була така: 1. Заповіт — хор; 2. а) Шевченко-Січинський: У гаю, гаю. б) Шевченко-Барвінський: Ой, чогож ти почорніло — сольо п. Д. Левітського. 3. а) Шевченко-Лисенко: „Ой, Дніпре, мій Дніпре"; б) Шевченко-Ступка: „Думи мої" — сольо п. д-ра М. Самойловича. 4. Шевченко-Й. Б. Ферстер: „Вечір" — міш. хор. 5. а) Шевченко-Ревуцький: „Ой зійди, зійди, ти зіронько та вечірная" — міш. хор. 6. а) Шевченко-Нижанківський: „Минають літа молодії"; б) Олесь-Н. Нижанківський: „Жита" — сольо п. Синенької-Іваницької. 7. Шевченко: „До Основяненка" — деклямація п. Н. Дорошенкової. 8. Шевченко-Костенко: „Червоний бенкет" — міш. хор. — Діріґентом хору була пані Щуровська-Росиневич.

З хорових точок особливу увагу звернув на себе „Вечір", скомпонований одним із найбільших сучасних чеських композиторів, Й. Б. Ферстером, який є теж головою Товариства Прихильників української пісні в Празі. Пісня скомпонована в стилю модерної музики і є дуже цінним та оригінальним вкладом у музичну інтерпретацію поетичної творчости Шевченка. Свою композицію присвятив Ферстер українському хорови в Празі.

Найкращими точками програми був сольо-спів пані Синенької-Іваницької та деклямація пані Дорошенкової.

Паню С.-Іваницьку українська еміґрація в Празі вже знає, бож вона сама вийшла з еміґрації і тут на еміґрації в Празі почала свої музичні студії і свою співацьку карієру. Після кількох років побуту на студіях за кордоном і після виступів у краю показалася пані С.-Іваницька знов українській громаді в Празі, але цим разом вже як готова артистка-співачка великих голосових вальорів, що вміє не лише співати, але і своїм співом зворушувати. Особливо по мистецьки відспівала пані Іваницька, Нижанківського „Жита", за що публика засипала артистку гучними оплесками й тим примусила її до наддатків.

Добре знає теж українська громада і паню Н. Дорошенкову і як кожним разом, так і на цьому концерті ми бачили в пані Дорошенковій велику артистку й одну з найкращих рецитативних інтерпретаторок Шевченківської поезії. Пані Дорошенкова не лише деклямує; вона творить і цим своїм великим творчим мистецтвом всеціло захоплює кожного.

Всі інші точки програми були виконані добре і дали симпатичну цілість під кожним оглядом вдатного свята.

Чистий дохід з концерту призначено на фестівальний хор. Як вже певно нашому громадянству відомо з преси, відбудеться в Празі в днях між 21 квітня і 1 травня ц. р. всеславянський співацький фестіваль. Візьмуть у ньому і цим разом участь Українці. В Празі склався вже великий хор (90 осіб) під орудою відомої нашої диріґентки пані Щуровської-Росиневич, вже й відбуваються пильно проби. Справа участи Українців у цьому фестівалі це не лише справа української еміґрації в ЧСР, але справа загально-національна, а тому повинно би її взяти собі до серця й наше громадянство в краю, зокремаж наш музичний світ, і прийти з матеріяльною допомогою українському фестівальному хорови в Празі.

М-н.

(„Діло").

STATEMENT OF THE OWNERSHIP, MANAGEMENT, CIRCULATION, ETC., REQUIRED BY THE ACT OF CONGRESS OF AUGUST 24, 1912,

Of "Svoboda", (Liberty) Ukrainian newspaper published DAILY at Jersey City, N. J., for April 1, 1934.

State of New Jersey, County of Hudson.

Before me, a Notary Public in and for the State and county aforesaid, personally appeared Peter Macheyowsky, who, having been duly sworn according to law, deposes and says that he is the business manager of the "Svoboda", and that the following is, to the best of his knowledge and belief, a true statement of the ownership, management and the circulation, etc., of the aforesaid publication for the date shown in the above caption, required by the Act of August 24, 1912, embodied in section 443, Postal Laws and Regulations, printed on the reverse of this form, to wit:

1. That the names and addresses of the publisher, editor, managing editor, and business managers are: Publisher: Ukrainian National Ass'n, Inc., 83 Grand St., Jersey City, N. J. Editor: Luka Myshuha, 83 Grand St., Jersey City, N. J. Managing Editor: Emil Revyuk, 83 Grand St., Jersey City, N. J. Business Manager: Peter Macheyowsky, 83 Grand St., Jersey City, N. J.

2. That the owners are: Ukrainian National Association, Inc., Fraternal Order. Nicholas Muraszko, Pres. & Trustee, 83 Grand St., Jersey City, N. J., D. Halyczyn, Rec. Sec. & Trustee, 83 Grand St., Jersey City, N. J.; R. Slobodian, Fin. Sec., Treas., & Trustee, 83 Grand St., Jersey City, N. J.

3. That there are no bondholders, no mortgagees and no other securities.

5. That the average number of copies of each issue of this publication sold or distributed, through the mails or otherwise, to paid subscription during the six months preceding the date shown above is 14,500 per each issue.

PETER MACHEYOWSKY, business manager.

Sworn to and subscribed before me this 24th day of March 1934.

HARRY JEWUSIAK, Notary Public

(My commission expires January 8, 1939)

ВІДПОКУТУВАВ

(Оповідання з козацьких часів).

(10)

Їхав цілу ніч і досвіта станув коло жерельця за хатою Мікули. Став надумуватися:

— Чи покликати її сюди, чи зайти під хату і аж там викликати її?

Рішився зробити те друге. Присилив коня до галузки лози, умився в потоці і пішов. Доходячи до хати, почув по тім боці, від фронту, тупіт.

— Хтось приїхав до них, — погадав. — Хто би то міг бути у сій порі?

Мацахови було дуже ненаручно, що хтось чужий надіздить саме тоді, коли він хоче розмовитися з Ганкою.

— А може, — погадав, — той гість тільки до батька? Як так, то ще ліпше, бо вона сама вийде з хати. Треба буде зза угла хати придивитися, хто то...

Підбіг до хати, скрився за углом і ждав. Надіздив якийсь Запорожець. Мацах не знав Заприводи, тож не знав, що то він.

Заприводa, обговоривши діло з татарським беем, вертався на Запороже сам, без провідника. Тепер не потребував його, бо дорогу вже знав. Ще й тому делікатно спекався його, бо не хотів мати свідка, коли по дорозі навідається до Мікули.

До коня, на котрім їхав Запорожець, присилений ішов другий кінь. Хоч вючак, був також під кульбакою. Запорожець підіздив просто до хати.

Мацах обережно вихилив зза угла голову і побачив на порозі хати Ганку, що до Запорожця махала хустиною. Запорожець відмахувався шапкою.

— Воно неначе так, як би правда було те, що мені казав Гойдиш.

Мацахови зробилося горячо. Затис зуби і ждав, що далі буде.

Запорожець підїхав ближче. Скочив з коня, рушницю повісив на кульбаку і пустився пішки до хати. Ганка підбігла до нього, обіймила за шию і стала цілувати. Запорожець платив тоюж монетою. Обіймалися і цулувалися так завзято, що не бачили, як до них прискочив Мацах і сміючися на кутні зуби, дивився на них.

Перший побачив Мацаха Запорожець, бо стояв до нього лицем. Пустив дівчину і хотів увільнитися з її обіймів.

— Цілуй дівку, козаче, досхочу! — промовив Мацах. — Не бороню, бо я не її тато, ні мама. Бог на те сотворив дівки, щоби їх цілувати...

Ганка відскочила від козака і побіліла. Розплющивши трівожно очи, гляділа на Мацаха.

— Чи сей таксамо як Гойдиш кинувся тобі перший на шию і силоміць, проти твоєї волі цілував тебе?

Дівчина скоро отямилася. Кров назад закрасила її лице, і вона відповіла задирливо:

— Мого рідного вуйка, брата моєї мами хіба вільно мені й при людях обіймити і вицілувати!

Заприводa вже хотів напасникови сказати, щоби відчепився, бо вона заручена з ним, та відповідь дівчини спантеличила його. Також нагадав собі перестороги Дарчина.

— То мабуть один з її залицяйників, — подумав. — Лиш питання, чи безпечний напасник, чи може має до неї яке право? Зараз покажеться.

— Чи ти, Ганко, тямиш, — спитав Мацах, грізно насупивши брови, — що тому тиждень, саме нині тиждень, ти сказала мені про Гойдиша? Ти сказала, що то він кинувся обіймати тебе, і цілуючи, насилував. Чи не так?

— Так. Я так сказала і так було.

— Диви! — сказав Мацах, добуваючи зза пояса кинджал. — На сім ножі кров Сеня Гойдиша. Він дівчат вже не буде цілувати. Скажи мені, яка се кров? Кров грішника, чи кров невинного?

Дівчина знов побіліла. Впала на землю між Запорожцем і убийником, бо кинджал Мацаха прошив її серце.

Заки Заприводa встиг вихопити зза пояса свій кинджал, побачив звернену проти себе пістолю Мацаха.

— Ані руш рукою, — крикнув Мацах — бо стрілю! Ти їй вже й так не поможеш, вона не воскресне. Ти вислухай мене, бо й тобі треба знати, чому так сталося. Вибачай, що пістолю сховаю аж тоді, коли скінчу, бо до тої хвилі ти міг би гадати, що твоїм обовязком є пімстити смерть тої дівчини.

З пістолею, далі наставленою до грудей Заприводи, Мацах став розказувати:

— Мав я дівчину. Гарна була. Краща, як отся. Тільки очей не мала таких дідьчо-палких, як отся доня Циганки. Зате була добра. Такий добрий годен бути хіба ангел, що зійшов з неба. Любила мене. Лиш мене одного. І я любив її... заки отся чепилася мене. Вже по перших заповідях я чогось то зайшов сюди... Я покинув тамту і вона, й не пробуючи навернути мене до себе, пішла на ріку, будьтоби прати. В сусіднім селі вода викинула на беріг небіжку.

Мацах мовчав хвилю, позираючи на небіжку поглядом ненависти і погорди. По хвилині мовчанки, все держачи пістолю готову до стрілу, розказував далі.

— То я замордував тамту. Замордував її моєю зрадою. Якийсь час я отсю оминав, не міг на неї дивитися. Та час ішов. Ганка не відчепилася мене. Забігала дорогу, забалакувала, розважала, потішала... Я помирився з нею, та не безумовно. Я сказав їй:

„Не забудь, що ти мені відобрала тамту. Не забудь, що для тебе я обтяжив мою совість таким гріхом. Колиж я за тебе заплатив таку ціну, як втрата дівчини кращої від тебе, ліпшої і вірнішої, то ти вже цілком втратила право надуматися інакше. Ти моя на віки. За зраду заплатиш своїм життям".

— Ось тепер я коротко переповів тобі те, що торік докладніше і ясніше сказав був їй. Тому тиждень я там над потоком побачив її в обіймах іншого.

— Тому тиждень? — спитав Заприводa живо.

— Чому вас се так здивувало?

— Бо тому тиждень... тому тиждень і я був тут. Я вас не видів.

— Може вона і у ваших обіймах була... тому тиждень?

Заприводa не відповів, бо був би мусів сказати, що так справді було.

— Не хочете сказати? Не напираю. Тепер вже не бороню їй... То це у ваших обіймах вона тоді була, коли я на неї наскочив. Я й не пізнав його, бо було темно. Ідучи за його тропою і балакаючи в людьми, я додумався до того, що то був Сень Гойдиш. Я знайшов його і між нами прийшло до острої перепалки, котра скінчилася смертю Гойдиша.

„Завинив, чи може я вбив невинного?"

(Далі буде).

Ощадна.

— Алеж, Горпино, скільки разів я вже вам говорила, щоби ви щадили, а ось ви засвітили дві свічки замісць одної!

— Ні, прошу пані, то одна свічка. Я лише її перерізала на половину!

ДОСТАВЛЯЮТЬ ПОЖИВУ ЛІТАКАМИ.

Цеї зими скрізь по Канаді величезні сніги. В північній Канаді снігу так багато, що неможливо їздити саньми. Неможливо саньми доставляти і харчі, отже довозять тепер харчі до деяких північних околиць літаками. Одною з таких околиць є Ляк Ля Ронж, 180 миль на північ від містечка Принс Алберт у Саскачевані. Недавно там були вийшли майже всі харчі, отже конечно треба було ратувати мешканців тої місцевости доставою харчів літаками.

ПОДЯКИ.

Я, нижче підписаний член 383 від. У. Н. Союза, складаю щиру подяку головним урядникам У. Н. Союза за уділення мені допомоги з фонду запомогового в сумі $50, котрі стали мені великою поміччю у моїй недузі. Бажаю якнайкращого розвитку нашій орґанізації. Також дякую місцевим урядникам за їх труд.

Іван Буката.
Бріджпорт, Н.

Ми, нижче підписані брат і братова покійного Петра Лемішки, складаємо щиру подяку головному урядови У. Н. Союза за виплачення нам $100 посмертного. Також дякуємо місцевим урядникам і членам від. 266 У. Н. С. за їх труд і участь в похороні.

Василь і Анна Лемішка,
Амстердам, Н. Й.

В поетові роковини.

Бесідник (здоровлячи поета в день його уродин): Хай нам живе многая, многая літа!

Поет (встає): Чи вільно спитати — з чого?

ЦЕ ПОКЛІН ПРАЦІ, ПОСВЯТІ Й ІДЕАЛАМ.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

Є И ГЕРОЇ ПРОГРАНОЇ.

Американський автор Роберт В. Винстон видав недавно життепис ґенерала Роберта Лі.

Автор говорить про ґенерала великою любовою. Він малює його як особу, що заслугує на подив, признання, любов і наслідування. Автор малює, як ґенерала Лі до самої смерти поважали й шанували; і він дає добре читачеви відчути, що поважання й любов до ґенерала Лі були добре заслужені.

Роберт Е. Лі був головним ґенералом південно-американської армії, що за президента Линколна в семім десятилітті минулого стогіття билася проти північної армії. Війна почалася зі славної боротьби за рабство, яка з часом перейшла на політичну боротьбу за право стейтів відорватися від Злучених Держав. Південні стейти були за рабство та за право стейту відступити від Злучених Держав.

Ґенерал Лі був провідником конфедераційної армії, котру згодом розбито. Кажучи читачам шанувати й любити ґенерала Лі, автор каже нам любити героя розгрому.

Основна ідея книжки тим замітніша, що виходить вона зпід пера одного з Американців, серед котрих, як відомо, досі величалось успіх. Без успіху ніхто не міг бути героєм. Успіх — це мірило героїзму. Коли порівнати цей життепис героя розгрому з життеписом ґенерала Грента, героя побіди, то можна сумніватися, чи перевага симпатії буде по стороні героя побіди.

КЕРЕНСЬКИЙ ЗНОВ ПИШЕ.

Александер Керенський, відомий провідник російських лібералів по поваленню царя Миколи Другого, видав автобіографічну книжку під наголовком „Розпняття свободи".

Рівночасно появилася повість Доналда Кулроса Піті під наголовком „Де Брайт Лексикон", котра змальовує життя російської політичної іміґрації в Европі.

Один з характерів у тій повісти каже замітні слова, які неначе вимірені проти Керенського: „Світ уже має нас (російської іміґрації) досить. Як ми прибули з дорогими камінями під нашими лахами та з оповіданнями про втечі, з котрих найбільше неправдоподібні річи були звичайно правдиві, ми знайшли запалених слухачів... Але тепер виглядає, гейби всі шофери були великими князями, а всі великі князі понаписували спомини, в котрих винується ріжних інших людей за те, що сталося нам".

Каренський винує за большевизм то російських реакціонерів, то аліянтів.

Керенський належить під тим оглядом до великих князів.

УСПІХИ БОЛЬШЕВИЦЬКОЇ ГОСПОДАРКИ.

Американський публицист Рой Достин пише в останньому зошиті місячника Скрибнера, що в Москві хтось-там взявся рахувати всі собаки, які він стрінув за один тиждень. За цілий тиждень потрафив він нарахувати три собаки.

Один отвертий Москаль пояснив йому це явище: „Всі інші собаки ми поіли. Ми пробували теж їсти котів", додав він, „але від них у череві болить, тому ми й перестали їх їсти".

Коли так діється в Москві, куди їздять публицисти, то що діється на Україні, куди їх довго не пускали?

ПРОТОКОЛ

З річного засідання головного уряду Українського Народного Союза, яке відбулося в днях 19 до 24 лютого 1934 року в домі У. Н. Союза під ч. 81—83 Ґренд Стріт, Джерзи Сіти, Н. Дж.

(13)

Звіт головного фінансового секретаря-касіера Р. Слободяна.

Поважані Пані і Панове Головні Урядники!

Моє звідомлення, як фінансового секретаря і касієра, буде обмежене до загальних зіставлень приходів і розходів частини тих табель, які є зладжені для асекураційних департаментів стейтів. Не буду переповідати рахункових зіставлень, бо їх подасть головна контрольна комісія.

Всі доходи виказує отся табеля:

ANNUAL STATEMENT OF UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, 1933.

	Mortuary Fund	Reserve Fund	Disability F'd	Nat'l Fund	Orphans Fund	Expense Fund	Totals
Balance from Previous Year	$2,204,861.35	$407,534.55	$58,717.04	$5,388.80	$213,030.34	$51,806.84	$2,941,338.92
Income from January 1, 1933 to December 31, 1933							
Membership fees actually received				4,658.14			4,658.14
Assessments or premiums during first 12 months of membership of which all or an extra percentage is used for expense	75,881.26					84,585.34	160,466.60
All other assessments or premiums	178,814.75	7,962.30	18,632.56			68,068.14	273,477.75
Total received from members	254,696.01	7,962.30	18,632.56	4,658.14		152,653.48	438,602.49
Gross interest on mortgage loans	64,740.17	12,230.36	1,735.70		8,043.29		86,749.52
Gross interest on bonds $350.77	16,356.23	2,875.00	382.50		714.75		20,328.48
Gross interest on deposits in trust companies and banks	4,946.40	965.77	98.15	29.13	301.16	859.74	7,200.35
Gross rents from society's property, including $1,000 for society's occupancy of its own building	4,265.08	4,920.00				5,314.48	14,499.56
Sale of lodge supplies						290.04	290.04
Interest from loan on Certificates	30.00						30.00
Orphans Fund					9,071.00		9,071.00
Total Income	$ 345,033.89	$ 28,953.43	$20,848.91	$ 4,687.27	$ 18,130.20	$159,117.74	$ 576,771.44
Amounts carried forward	$2,549,895.24	$436.487.98	$79,565.95	$10,076.07	$231,160.54	$210,924.58	$3,518,110.36

Табеля доходів виказує, що на нові роди обезпечення члени вплатили до фонду посмертного $75,881.26, а до фонду адміністраційного $84,585.34 — разом $160,466.60. Порівнуючи приходи обох фондів, бачимо, що до фонду адміністраційного прийшло більше гроша, ніж до посмертного. Пояснити це треба тим, що за перший рік члени, вписані на нові роди обезпечення, платять більшу вкладку до фонду адміністраційного, а меншу до фонду посмертного; по році фонди зміняються в користь фонду посмертного. Така система є впроваджена у всіх орґанізаціях, які опирають свої обчислення на Американській Досвідній Табелі. Цей привілей більшої суми, вплаченої до фонду адміністраційного, дає змогу орґанізації оплатити всі праці при вписуванню членів, оплатити місцевих та головних лікарів і вкінці дати нагороду для діловодців по відділах у більшій сумі. По зміні фондів така нагорода для діловодців виносить усього два і пів проценту від суми, поданої в книжочках оплат.

Зі старих родів обезпечення до фонду посмертного прийшло $178,814.75, до резервового $7,962.30, до запомогового $18,632.56, до народного $4,658.14, до адміністраційного і конвенційного (ці два фонди є подані разом) $68,068.14. Разом від членів старих і нових родів обезпечення прийшла сума $438,602.49.

В дальшім порядку слідують проценти від морґеджів у сумі $86,749.52, проценти від бондів $20,328.48, проценти з банків $7,200.35 і проценти від позичок $30. Разом процентів від інвестицій отримано $114,338.35. З винайму реальностей прийшла сума $14.499,56, а до фонду сирітського вплинуло $9,071.00. Разом дохід за 1933 р. виносив $576,771.44.

Як тяжко під цю пору колектувати місячні вкладки від членів, це знають і головні і місцеві урядники, маючи безпосередній звязок з членами. Загальна фінансова кріза вириває останки ощадностей наших людей. І якби не переведена реформа зі старих родів обезпечення на нові, яка дала змогу членам зазначитись на грамоти нових родів, то сума сколектованих місячних вкладок була би багато менша, бо тисячі членів не малиб чим оплатити місячних вкладок. Багато відділів платять місячні належитости чеками. Де уряд, дописаний, що чек є виписаний як слід і підписаний урядниками відділу згідно з резолюцією, яку подають до банку, а на банковім депозиті є досить гроша на покриття даних чеків, то і головна канцелярія може скоро рахунки упорядковати. Одначе минулого року було багато таких відділів, котрих чеки треба було звертати з ріжних причин. Замкнений банк, заморожений депозит, зле виписаний чек (часто навіть свідомо, щоби зискати на часі), брак гроша на чековім конті на покриття чеків — отсе причини, які дають головний канцелярії багато зайвого листування та спиняють упорядкування рахунків, замкнення книг та зладження нових рахунків для відділів. У березні 1933 р. здавалося, що прийде кінець всій фінансовій структурі, як замкнено всі банки зприводу банкового свята. Сотки присланих чеків треба було завернути до відділів. Є банки, яких до сьогодня не отворено, а відділи не вирівнали своїх довгів, звиняючися тим, що нема гроша, бо фонди заморожені.

Не краще мається справа з колектуванням процентів від морґеджів. Давніше, як повідомилося власника реальности, що процент не заплачений, то до трох днів гроші були доручені. Такі погрози, що як не заплатить проценту, то орґанізація знесе морґедж і забере реальність, не існували. Тепер треба писати багато упімнень і просити, щоби дістати процент. Від часу, як американський уряд позичає гроші на перший морґедж на 5%, до орґанізації зголошуються багато довжників, які домагаються знижки процентів. Загальна кріза відбилась на власниках реальностей. Багато мешкань стоять пусткою, а ці, що є замешкані, добиваються чимраз більшої знижки чиншу. Це відбивається на самій інвестиції, бо власник реальности, заплативши процент від морґеджу, не має гроша на заплачення податку, і навпаки. Забирати реальности на власність орґанізації також не все практично, бо льокатори ставлять неможливі до здійснення вимоги.

(Далі буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЧАСИ ВАЖКІ, АЛЕ НА „СВОБОДУ" ПОВИННО СТАТИ КОЖДОГО.

Користаю з нагоди 40-літнього ювилею У. Н. Союза та зниження передплати на його орґан „Свободу" і пересилаю в залученню почтовий переказ на $5, як річну передплату на наш денник.

Пишучи до Вас отих кілька слів, заявляю, що дуже радію ювилеєм нашої славної орґанізації. Бажаю У. Н. Союзови якнайбільших успіхів у ювилейній кампанії, збільшення його моральної й матеріяльної сили, бо все те вийде тільки на добро нашій іміґрації, коли всі згорнемося під Союзовим Прапором Злуки.

Михайло Гузар,
Менгесет, Л. Ай.

ПРОСИТЬ „СВОБОДИ" И УКРАЇНСЬКИХ КНИЖОК.

Український студент, син бідних селянських родичів із Закарпаття, просить, щоби йому надсилати „Свободу" та українські книжки.

Хто бажав би йому допомогти, хай зголоситься по адресу до „Свободи".

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Федеральний прокуратор в Українськім Клюбі.

Уряд Молодечого Українського Демократичного Клюбу в Ню Йорку постарався, що заступник федерального прокуратора, Прендерґаст, буде промовляти до клюбу на зборах клюбу дня 2. квітня, в 8. годині ввечір, про справи, які дотикають живо всіх Українців, молодих і старих.

О. М. У.

СВЯТО ГЕРОЇВ-СТУДЕНТІВ ЗПІД КРУТІВ — У ВІДНІ.

Рухливе віденське студентське товариство „Січ" улаштувало з пластом в суботу, 3. березня ц. р., святочну вечірку, присвячену памяті героїв-студентів, які полягли 30. січня 1918 р. під Крутами в бою з червоними московськими наїзниками. На програму цього свята зложився ось такий зміст вечора: добре придумане слово голови „Січі", Гридового Осипа, цісні чоловічого хору під управою А. Гнатишина, прозопоетичний твір „Крути" укладу нашого відомого письменника Остапа Грицая та зложення присяги пластунів перед пластовим прапором.

Особливої згадки заслугують „Крути". В прекрасній картині недавного минулого шановний наш поет дав перед наші очі живий образ славних днів, — днів боротьби української молоді за волю своєї батьківщини проти московського комуніста. Автор полинув думкою на Україну, над дніпрову кручу до золотоверхого Київа, де біля Аскольдової могили зложено у братньому гробі 300 лицарів-борців зпід Крутів. О. Грицай так майстерно перекинув місток між сучасністю та подіями 1918 року, що мені — учасникови наших визвольних змагань відразу стала живою картина тих днів, наче сьогодня вони проходили. Слово за словом значив словотвір автора минуле. Вільна, самостійна Україна 1918 року. Радіє серце поневоленого довго народу, несеться пісня волі й слави. Але північний історичний ворог не спить, все одно чи він був в царській шинелі, чи в червоній остроконечній шапці. Суне він — большевицький наїзник під командою царського полковника Муравйова на руїну України. Горіти знову має Київ, як палав в 12. ст. за нападу диких мовковських орд Андрія Боголюбського, в крові українських селян втопить московський „брат"-соціаліст (як то називали Москалів наші доморослі соціалісти, що були при владі) червоне зарево пожежі... На ратунок батьківщини відгукнулася молодь: вона стала в ряди борців. Без потрібного вишколу, без відповідного одіння та зброї пішли ці чисті серцем, сильні вірою золотокудрі лицарі-студенти на кровавий танок з червоним катом. Їх 300 лицарів-героїв станули віч на віч під Крутами проти тисячної армії Москалів. Не уступали наші геройські хлопці, звели кровавий, завзятий бій, зложили голови юнацькі на всепальному жертівнику батьківщини своєї. І хоч не задержали стократь переважаючого ворога, то здобули собі і своєму народови славу борців зпід грецьких Термопілів. У всіх визвольних змаганнях інших народів, про які шановний автор згадав, були визначні провідники бою. Герої зпід Крутів і цих не мали. Самі, здані на власний розум та знання, йшли у бій на багнети проти московського змия — ці гарні, золотокудрі школярі-хлопчики молоденькі. Самі — їх 300, як один споені одною думкою й бажанням: Слава Україні, слава! — лунало на кровавому боєвищі під Крутами. Ще передвчора сиділи на шкільній лавці, нині вони вояки української держави, герої-лицарі її. Ні слота-неґода січня, ні вириваючі серце благання матерей та сестер не спинили цих школярів-героїв. Мати Левка Лукасевича плакала ревно, рвала на собі волосся сестра Соколовського та благали остатись дома, не йти на очевидну смерть. Та ні. Нічого не могло спинити золотокурдих лицарів-юнаків: пішли й знайшли геройську смерть за Україну. Вони створили авреолю українських борців-юнаків, вказали шлях, по якому має йти сучасна молодь до виборення своєї власної держави. І нині ніхто не сміє сумувати по цих героях, — ні, — але сталити ум та бути готовими і повним посвяти до майбутнього бою за волю України. Зазивом до національного обеднання нашого народу та вказуючи на приклад лицарів зпід Крутів закінчив шановний автор свій твір могутнім окликом: Україна понад все!

В. Левицький,
Відень.

ВІДОЗВА

ДО ОДНОСЕЛЬЧАН З ВІЛЬКИ ВЕРБИЦЬКОЇ.

Підписаний одержав з рідного села лист, висланий Кружком „Рідної Школи", з просьбою звернутися до краянів і започаткувати тут в Америці акцію допомоги рідному селу в будові Народнього Дому.

Ви, Браття односельчани, добре знаєте відносини в нашім рідним селі. І знаєте теж, що їм самим важко доконати того діла. Тому я певен, що наші односельчани і браття з сусідних сіл допоможуть збудувати в Вільці Вербицькій народню святиню.

Жертви просять слати на руки касієра, на таку адресу:

Федь Ярмола,
Вілька Вербицька,
почта: Угнів,
повіт: Рава Руська.

За ті жертви вже тепер складає рідне село щире спасибіг.

Еміліян Омелян,
59 Washington Street
Campbell, Ohio.

Батько прийшов з малим синком до музею та показує йому статую Мільонської Венери. Каже до сина:

— Придивися добре тій статуї. Коли не перестанеш обгризати нігтів, будеш так само не мати рук за кілька літ, як ця статуя.

Сліпий кінь.

— Кінь, що ви мені його продали, сліпий, а ви мені про це не згадали навіть словечком.

— Чоловік, що я в нього купив був того коня, також мені не згадав ні словом, то я собі думав, що він хоче, щоби воно осталося в тайні.

Діти. — Мамо, дивися, тут і я можу купатися; вода гускам лише по живіт.

КНИЖКИ ДЛЯ МОЛОДІ, ЯКІ ТІЛЬКИ ЩО ОДЕРЖАНО З КРАЮ.

ДИКІ ЗВІРІ. Оповідання про їх життя-буття. Написав А. Гайльборн, переклали на українську мову М. Лотоцький і М. Кокольський $1.50
ГУЛІВЕР. Джонатан Свіфт. З багатими ілюстраціями. За англійським оригіналом для українських дітей зладив Ю. Шумеляк. Зміст: Гулівер у ліліпутів. Гулівер у велитнів. Гулівер у лапутів. Гулівер у гиркунів. 1.25
ЖИТТЯ ПЕРВІСНОГО ЧОЛОВІКА ТА СУЧАСНИХ ДИКУНІВ. В. Лункевич. Переклав Мих. Лотоцький. Багато ілюстрацій. Оправлена .75
ЗОРЯНИЙ ХЛОПЧИНА. Оскар Уайльд. Переклав з англійської мови М. Лотоцький. Образки Віктора Цимбала. Оправлена .35
ПРИГОДИ ЛИСА-МИКИТИ з 30 образками. А. Лотоцький. Оправлена .60
МАЛИЙ ЛЬОРД (Малий Льорд Фонтлерой). Повість для молодіжи. Ф. Г. Бернет. Переклала В. Літинська. Ілюстрації А. Жмуди. Опр. 1.00
МАЛІ ГЕРОЇ. Картини з життя дітей. З творів Е. Аміціса та І. Педерцані на українську мову переклав А. Лотоцький. Багато ілюстрацій. Оправлена .85
МОЇ ЗНАКОМІ. Нариси з життя звірів, які я знав. Ернест Сетон Томпсон. Із 148 образками і портретом автора. На українську мову переклала Софія Куликівна. Оправлена 1.10
МОЛОДІСТЬ СЛАВНИХ ЛЮДЕЙ. Евген Мілер. Переклала з французького Валентина Завадська. Багато ілюстрацій. Оправлена 1.15
ПАН ЧВАНЬКІВСЬКИЙ. Дивні подорожі та пригоди пана Язона Микитовича на Чваньках Чваньківського гербу Качка, списані його власною рукою. Переписав із старих паперів Ярослав Вільшенко. Ілюстрована і оправлена. .60
ПОКОТИГОРОШОК. Казка на основі народних мотивів. А. Лотоцький. Образки Юрія Вовка. Оправлена .45
ПО РІДНОМУ КРАЮ. Подорожні враження й замітки. Дмитро Дорошенко. Ілюстрован й оправлена .85
ЧОРНА ІНДІЯ. Юлій Верн. На українську мову переклав М. Капій. Ілюстрована й оправлена 1.15
ШАНСЕЛЬОР. Записки з подорожі Дж. Р. Казальона. З портретом автора і з 43 образками. Юлій Верн. На українську мову переклав М. Капій. Оправлена .85
ПРИГОДИ ПІНОКІЯ. К. Кольоді. Переклав з італійської мови Евген Онацький. Багато ілюстрацій. Оправлена 1.15
ТИХЕ СЛОВО. Збірка Казок. Іван Липа. Ілюстрації Віктора Цимбала. Кольорові ілюстрації. Оправлена .95

Замовлення разом з належитістю слати на адресу:
"SVOBODA,"
81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

МОЛИТОВНИКИ.

АНГЕЛ ХРАНИТЕЛЬ в білій кавчуковій оправі з образцем по середині $1.50
АНГЕЛ ХРАНИТЕЛЬ в мягкій шкіряній оправі 1.35
АНГЕЛ ХРАНИТЕЛЬ в гарній полотняній оправі 1.00
ВІРУЮ, новий український молитовник в чорній полотняній оправі .75
ВІНОЧОК в шкіряній оправі. (Цей молитовник є малого формату для дітей) .80
ВІНОЧОК в білій кавчуковій оправі з образцем по середині. (Цей молитовник є малого формату для дітей) .90
ГОСТИНЕЦЬ в полотняній оправі 1.50
ПОМИЛУЙ НАС БОЖЕ, в білій кавчуковій оправі з образцем по середині 1.50
ПОМИЛУЙ НАС БОЖЕ, в чорній шкіряній мягкій оправі 1.35
Повищі молитовники є друковані звичайним друком, не церковним.

Замовлення разом з належитістю слати на адресу:
"SVOBODA,"
81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

КНИЖКУ ПРО ШВАЙЦАРІЮ МОЖНА НАБУТИ У КНИГАРНІ СВОБОДИ.

Олена Кисілевська: ШВАЙЦАРІЯ. Ст. 216, 30 ілюстрацій. Коломия, 1933. Накладом власним. Це дуже дбайливо, чепурно видана книжка з 30 ілюстраціями на окремих листках, на гарнім папері, така, що можна її покласти навіть на видному місці. Авторка побувала в Швайцарії кілька наворотами і рішила свої безпосередні враження туристки доповнити фактичними даними про край. Так повстав щось у роді Бедекера. Маємо тут у коротеньких розділах інформації про мову, державний лад, форму правління, стан освіти, пресу, військо, технічні здобутки, промисл, природу тощо. Читач, не ознайомлений з історією Швайцарії, може легко, наче з лектури часописного фейлетону, довідатися про головні етапи боротьби за волю тої предивної, з погляду державної будови, країни, де живуть поруч себе три ріжні народи з ріжною мовою, традицією і культурою і не проявляють великої охоти зедлитися з великими державами, де живуть мільйони їхніх земляків.

Книжка О. Кисілевської надається головно на шкільну лектуру.
Ціна $1.50.

Замовлення разом з належитістю слати до:
"SVOBODA,"
81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

НЮ БРИТЕН, КОНН.
На дальшу боротьбу.

З Листопадового Свята громади вислано через Обєднання на боєву акцію $30.

НЮ ЙОРК, Н. Й.
Коляда ОДВУ ч. 10.

Жертвували по $5: В. Авраменко, С. Ковбаснюк, Я. Кулинич, П. Задорецький, С. Угорчак; по $3: Грещуківна, А. Павічник, П. Стасюк; П. Дмитрик $2.50; М. Подільський $2.25; по $2: Кобзар, Лазута, Ляхович, М. Гавришенко, А. Піщак, Е. Мотюк, Хархаліз, Миронюк, В. Чіл, Гула, М. Сербинський, д-р Пелехович, о. Вол. Лотович, Томків, Левицький, Піддубчишин, М. Сурмач; по $1: О. Секрета, Куртц, І. Тураш, М. Янош, А. Томків, Грабівський, Корда, А. Кулчинський, Чорноокий, А. Берків, И. Ваврів, П. Жуковський, Дейса, Макарчук, Крицун, П. Перебільский, Я. Корнат, Д. Скоцко, Гуральний, П. Приступа, Чіпіль, В. Артимовський, І. Мельник, Баран, П. Ярема, В. Дроботій, Н. Гула, В. Сцібайло, Х. Ернбек, С. Мисак, Стрільчук, Н. Гуляйгроцький, Мельник; Й. Дзюрка 65 ц.; Бражник 60 ц.; по 50 ц.: Паламар, І. Галичин, Петришин, А. Анна, Гаєвий, Ратушний, Т. Ґулька, Н. Н.

Коляду збирано в Ню Йорку, Джерзи Сити і Брукліні.

Разом зібрано $125.

АНСОНІЯ, КОНН.
На визвольну боротьбу.

З нагоди свята Непорочного Зачаття Пресвятої Діви всі одноіменниці Анни, членниці Української Національної Громади й заразом членниці Союза Українок, від. 39 в Ансонії, Конн., а то, Анна Мерещак, Анна Зборівська, Анна Вавро, Анна Концевич, Анна Алещук, Анна Гвоздевич, Анна Наджога й Анна Приманчук влаштували в суботу, дня 23. грудня м. р., забаву, на котру запросили Українців-націоналістів, між котрими й мені припала честь бути гостем.

Цей день 23. грудня буде для мене довго в памяти, бо це була перша така забава в Ансонії, відколи я тут живу. Слід згадати, що ціле товариство бавилося як діти одної матери. Коли я глянув на тих гостей та їх діточок, то думки мої летіли ген-ген далеко за океан, до рідної землі, та пригадали мені колишні часи, як то при отворенню читалень, чи то річних зборів, наші жінки сходились і спільно влаштовували такі забави.

Свято розпочала коротко промовою гром. Анна Гвоздевич, згадавши про боротьбу, яка ведеться за визволення наших земель і про участь жінок у цій боротьбі. Потім згадала про Союз Українок в Америці, та про журнал „Жіночий Світ". І попросила грошевої помочи на його видання. Закінчила свою бесіду тим, що тільки спільними силами й при помочи жінок здобудемо волю України. Потім покликала гром. А. Мерещака на тостмейстра. Громадянин Мерещак, котрого гості привитали гучними оплесками, переповів вкоротці все те, що діється на всіх українських землях, і покликав до голосу дяковчителя гр. Гвоздевича, потім Анну Зборівську, Анну Вавро й Анну Мерещак.

Всі бесідниці вивязалися дуже добре, за що присутні нагородили їх гучними оплесками. При кінці покликав ще В. Калину та Івана Шурана. В. Калина спімнув про наших героїв, борців за волю нашого народа, а що якраз сьогодня припадає річниця, коли у Львові згинули з ляцької руки наші найкращі борці, Василь Біласі Дмитро Данилишин, то попросив гостей, щоб віддали честь тим героям через повстання з місць. Всі встали й віддали поклін. Опісля переповів коротко про виголоджування червоною Москвою наших братів на Великій Україні й закінчив свою промову покликом до єдности, кажучи: Коли наші браття на рідних землях так мужно переносять отсе страшне лихоліття 20. віку, то й ми, американські Українці, мусимо виконати свій народний обовязок і стати одним фронтом, який має проявитись в моральній і матеріяльній помочі нашим братам. Тому прошу гостей, щоб у цю річницю згинувших героїв зложили дар для тих наших революціонерів, які відбувають кару в польських тюрмах.

Гром. І. Шуран в своїй короткій і щирій бесіді потвердив слова своїх передбесідників і від себе попросив гостей, щоб не жалували центів на „Жіночий Світ" і на дар для наших героїв революціонерів, котрі томляться по ляцьких тюрмах, як також попертя організації УВО. Його бесіду нагородили оплесками.

Збірку перевели А. Гвоздевич, Йосифина Думерецька і Теодор Королишин. Зібрано разом $21.65 ц., з чого призначено $10.50 на журнал „Жіночий Світ", котрі будуть вислані прямо на призначене місце, а на УВО вислано через Обєднання $11.15.

На УВО зложили: В. Калина $1; по 50 ц.: І. Радзіх, І. Шуран, В. Шуран, Т. Королишин, М. Горбовій, Я. Короташ, І. Андрушко, А. Мерещак, Гр. Куцпішевський, П. Пазуняк, Малайка Підкова, Гр. Патинок, І. С. Шуран; Анна Зборівська 60 ц.; по 25 ц.: І. Рогач, П. Тута, І. Кулявець, Йосифина Думерецька, Катерина Шуран, Б. Мирон, Т. Стадник, В. Гульовський, І. Приманчук. Разом $10.35, а 80 ц. дрібними.

В. Калина.

ІЗЕЛИН, Н. ДЖ.
Коляда на Рідну Школу.

Зібрано в домі у Григорія Цвакали. Коляду на Рідну Школу жертвували: М. Обуховський $5; по $2: господар дому, С. Гибак; А. Обуховський $1. Разом зібрано $10, які вислано до краю через Обєднання.

М. Обуховський.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.
На Рідний Край.

Переслано через Обєднання $42, як дохід з Листопадового Свята м. р. Ця сума призначена: $20 на боєву акцію; $15 на інвалідів і $7 на Рідну Школу.

За Уряд Комітету:
Михайло Чагарин, предс.;
Анна Добривода, касієрка;
Григорій Кічак, писар.

ЕМБРИДЖ, ПА.
На Рідний Край.

Члени 6-тої сотні Чорноморської Січи й відділу 36-го ОДВУ заколядували $66.70. Ці гроші вислано через Обєднання на такі цілі: Рідну Школу $10; інвалідів $10; політичних вязнів $10; на визвольну боротьбу $36.70.

Марія Галабан,
секр. 6. сотні Ч. Січи;
Анастасія Галабан,
секр. 36 відділу ОДВУ.

АМСТЕРДАМ, Н. Й.
На голодних.

Братство св. о. Миколая зложило дар на голодуючих в сумі $10. Гроші вислано через Обєднання.

Юрій Грицай.

АСТОРІЯ, Л. АЙ.
Коляда на визвольну боротьбу.

Перший відділ ОДВУ в Асторії, Л. Ай., переслав через Обєднання $20 на визвольну боротьбу.

П. Барнич, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ.
На Рідну Школу.

Переслано через Обєднання на Рідну Школу $15. Гроші ці жертвувало братство св. о. Миколая, від. 175 У. Н. Союза.

Василь Бартош.

ЧЕСТЕР, ПА.
На Рідну Школу і боєву акцію.

Честерська громада вислала до Обєднання $10, як коляду, призначену на допомогу Рідній Школі. Союз Українок доложив іще $10, а то $5 на Рідну Школу і $5 на допомогу боєвій акції. Разом вислано $20.

БАБИЛОН, Л. АЙ.
Коляда 39-го Відділу О.Д.В.У.

Наш відділ заколядував на боєву акцію $38.69, з яких по відчисленні видатків вислано на боєвий фонд суму $37.

Коляду зложили слідуючі: М. Цимбалістий $2; Т. Крисоватий, А. Туранський по $1.50; по $1: С. Ратушняк, М. Мішковський, А. Занеруха, Г. Пікула, Х. Велш, Ф. Жиховський, І. Петровський, І. Осадчук, Я. Каштан, С. Бемко, См. Бемко, И. Барильський, І. Литвин, А. Бухонок, Л. Цимбалістий, М. Туранський, І. Трач, М. Бісовецький, М. Качановський, О. Кіпибіда, А. Скоробогата, М. Ратушна; по 50 ц.: Г. Леський, М. Горнчун, К. Сосницька, А. Гутнік, А. Холевка, И. Гайт, М. Поліщук 19 ц. — Разом $38.69.

Іванна Петровська,
секретарка.

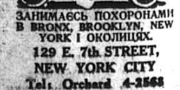
КУСНИКИ ЛЮДСЬКОГО ТІЛА В ПАРКУ.

Робітник при будові дому при вул. Понятовського під парком Кілінського у Львові знайшов у снігу серед корчів кусники замерзлого мяса. Приглянувшись ближче, ствердив, що це людське мясо. Заалярмована поліція повідомила прокураторію, яка вислала на місце слідчу комісію. Глядання комісії довели до жахливого відкриття. В ріжних місцях оподалік знайдено 12 частин людського тіла, всі з кадовба, але такі, що годі було означити, чи походять з чоловіка чи з жінки. Голови, рук і ніг не відшукано. Тільки на одній ребрі розпізнано останки тіла, що вказували на жіночу грудь і тому здогадуються, що жертвою жахливого злочину впала якась жінка. Стверджено притім, що деякі частини тіла були надпалені. Звідси здогад, що злочинець, відрізавши своїй жертві голову, руки і ноги, палив їх, а решту перевіз автом на вул. Понятовського і тут кинув їх з гори в кущі парку, де вони на узбічі розсипалися. Останні вістки в тій загадковій справі кажуть, що крім згаданих частин тіла в парку Кілінського знайдено такі самі частини ще в одним кошику на смітті при вул. Стрийській та в цегольні Нахта при вул. Тарновського, де знайдено серед них і жіночу панчоху. Те, а теж зложення з поодиноких порозкиданих злочинцем частин тіла, до якого бракує тільки голова й праве стегно, дало змогу устійнити, що вбита була дівчиною і вбито її на сексуальному тлі. На цьому дотеперішне слідство спинилося, а хоч поліція працює повним темпом, щоби відгадати загадку, могло би піти дальше щойно тоді, якби знайдено голову вбитої. Припадок хотів, що коли судово-поліційна комісія урядувала на місці страшного відкриття, в недалекій парковій алеї перетяла собі жили і напилась отрої безробітна фризієрка Катерина Дячук у самовбичому намірі.

Судця: — Ви вирвали з паркану дошку та нею вдарили обвинувача.

Обвинувачений: — Ах ні, пане судця, я вдарив його лише палем із того паркану.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН І ЛЮДОЇДИ. (79)

„Я прийшов до твоєї лябораторії", говорив король, „щоби поговорити про експерименти в зменшуванню постаті людини". Зоантробго добре знав, що король хотів мати докладний опис експерименту, при помочі котрого Тарзана зменшено до одної четвертини його величини.

Він знав також, що хитрий король не дав би йому признання за це відкриття. „Тут", він говорив, показуючи пальцями на підставу черепа Тарзана, „лежить маленьке, округле, сиве тільце, котре має в собі плин, котрий впливає на зріст органів і тканини в тілі людини.

„Я спершу робив експерименти з малими гризунами та осягнув подиву гідні висліди. Але мені все хотілося збільшити постать людини, а це мені не вдалося. В деяких випадках предмети моїх дослідів не вертались до своєї первісної величини по 36 місяцях".

Тарзан слухав уважно. Король перервав чарівникови, бо йому прийшла до голови знаменита ідея. „Ти кажеш, що ти вдаряв свого пацієнта камінцем у підставу черепа, коли ти хотів зменшити його величину. Тому, щоби побільшити його, вдар його в чоло. Принеси камінь".